Класификация на информацията

Ниво 0 [ TLP - WHITE]

# ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ “СВ. СВ . КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

*п. к. 3643, с. Ковачица, общ. Лом, обл. Монтана, ул. „Десета“ № 10*
*e-mail: info-1209008@edu.mon.bg, тел. 09720/2377*

**УТВЪРЖДАВАМ:**

X Румяна Вацова

РУМЯНА ВАЦОВА
ДИРЕКТОР НА ОУ КОВАЧИЦА
Подписано от: RUMYANA PETROVA VATSOVA

## ПРОГРАМА

### за кариерно ориентиране в училище

### I. Въведение

Кариерното ориентиране в училищното образование се реализира в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование, Наредба № 13 от 21 септември 2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, Наредбата за приобщаващото образование и включва взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

Кариерното ориентиране на учениците от  е част от цялостната му стратегия за развитие и има за цел да се подпомогнат учениците в техния индивидуален образователен и професионален избор и да се насърчи подготовката им за професионална реализация в съответствие с техните интереси и способности, възможностите на образователната система и потребностите на пазара на труда.

### II. Цели на Програмата:

1. Подготовка на подрастващите за трудова и професионална кариера и изграждане на нагласи и умения за откриване и развиване на способности, придобиване на нови знания и

целенасочена подготовка за постигане на житейски цели.

2. Осигуряване на специализирана и своевременна информация на учениците и родителите им относно възможностите за обучение за постигане на успешна професионална и житейска реализация.
3. Развитие на умения у учениците за самостоятелно и информирано вземане на решения за избор на училище, профилирано обучение или професионално образование.
4. Обхващане на учениците, превенция на отпадането, постигане на разбирането, че по-доброто образование предопределя повече възможности за по-висок социален статус.

**III. Задачи, подчинени на целите:**

1. Подпомагане на учениците в процеса на осмисляне какви качества на личността и умения са необходими за дадената професия, какво изисква професията от този, който я упражнява.
2. Провеждане на занятия и дейности, свързани с опознаване на различни професии.
3. Формиране на понятия и представи за кариера, кариерно развитие, управление на кариерата.
4. Формиране на ключови преносими умения за: учене и организация на времето; ефективно междуличностно взаимодействие; проучване на възможности; боравене с информация; критично мислене; познаване и използване на модели за вземане на решение.

**IV. Организационни форми** за провеждане на кариерното ориентиране:

1. Обучение, индивидуални и групови консултации, групови дискусии, викторини, състезания, кръгли маси консултации и дейности по интереси в условията на целодневна организация на учебния ден.
2. Информиране, мотивиране, консултиране на родителската общност относно възможностите за обучение на децата им (при избора на училище) и придобиване на по-висока степен на образование (напр. Консултации и тренинги в „Училище за родители“/“Академия за родители“).
3. Работа по проекти.
4. Индивидуално и групово информиране и консултиране с кариерен консултант.
5. Работата по програми за кариерно ориентиране.

**V. Място на провеждане:**

1. Час на класа.
2. Часовете за допълнителна и разширена подготовка.
3. Процеса на изучаването на отделни учебни предмети.
4. Извънкласни и училищни дейности (клуб кариера; училищни форуми; учебно-тренировъчни фирми; ателиета, работа по проекти и др.).
5. Консултации и дейности по интереси в условията на целодневна организация на учебния ден.
6. Индивидуално и групово информиране и консултиране на ученици.
7. Информиране, мотивиране, консултиране на родителската общност относно възможностите

за обучение на децата им (при избора на училище) и придобиване на по-висока степен на образование (напр. консултации и тренинги в „Училище за родители“/“Академия за родители“).

8. Работа по проекти.
9. Работата по програми за кариерно ориентиране и др.

**VI. Време за провеждане**: всяка от темите може да изисква различен брой учебни или астрономически часа за нейното реализиране, което се определя от задачите, които трябва да бъдат постигнати, организационната форма за нейното провеждане и възрастта на учениците.

## VII. Съдържание на кариерното ориентиране в училището

В Програмата за кариерно ориентиране на учениците са дефинирани четири тематични модула, които включват определени теми за всеки етап:

1. Осъзнаване на възможностите
2. Самоосъзнаване
3. Учене за вземане на решение
4. Учене за осъществяване на преход

В посочените модули са обобщени основните компетентности, които дейностите по кариерно ориентиране в училище целят да изграждат в учениците, като ги подпомагат в овладяването на знания и формирането на умения за вземане на информирани решения относно образование, професионална подготовка и възможности за професионална реализация и кариерно развитие след завършване на училище.

Темите от отделните ядра отчитат спецификата на различните етапи на образование, а също и различния характер на училищната подготовка. Спецификата на темите, методите и организационните форми са съобразени с възрастовите особености на учениците и с учебното съдържание по отделните учебни предмети. Разпределението на темите по учебни срокове отчита различното натоварване на учениците в рамките на учебната година.

С нарастване на възрастта на учениците постепенно намалява относителният дял на темите, свързани с осъзнаване на възможностите за сметка на нарастване на относителния дял на темите, свързани с формиране на умения за вземане на решения и подготовка за преход към пазара на труда.

## VIII. Организация на изпълнението на Програмата

1. Сформиране на Екип за изпълнение на Програмата в състав: класни ръководители, ресурсен учител, кариерен консултант

2. Изготвяне на календар на дейностите по кариерно ориентиране (приема се от педагогическия съвет на училището, съгласува се с обществения съвет).

3. Обучение на класните ръководители за начините на управление на кариерните процеси и

методите за управление на процеса за кариерно ориентиране.

**X. Дейностите по кариерно ориентиране по етапи и степени на образование и видове подготовка, както и за ученици със СОП**

| Цели на кариерното ориентиране | Задачи, подчинени на целите | Очаквани резултати | Методически насоки за осъществяване на дейностите |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| ***Специфика на кариерното ориентиране в начален етап (1-4 клас)*** | | | |
| 1. Запознаване на учениците със света на труда и с различните професии; формиране на разбиране, че кариерата е средство за професионална и личностна реализация и че всяка професия е нужна на обществото.<br>2. Изграждане на положително отношение и нагласи към труда, стимулиране на желание за бъдеща професионална реализация; превръщане на училището в привлекателно пространство за учениците.<br>3. Подкрепа за развитие на личностни и социални умения, | 1. Формиране на разбиране за кариерата; на основни познания за характеристиките на често срещани професии; разпознаване на професии от основни професионални групи.<br>2. Насърчаване на интереса на учениците към ученето и кариерното ориентиране; стимулиране чрез разнообразни дейности на мотивацията по отношение на мечтаната професионална реализация.<br>3. Създаване на възможности за изява на всеки ученик; окуражаване на успехите и талантите; подкрепа за преодоляване на трудности; идентифициране на потенциални дефицити, свързани с ученето и успешната социална интеграция; | 1. Придобити знания за различните видове труд и професии, за основните характеристики, отговорностите и изискваните специални знания и умения, които се овладяват чрез обучение и образование в различни образователни институции.<br>2. Повишена мотивация за учене и разбиране на ролята на училището за успешната личностна и професионална реализация.<br>3. Изградени умения за междуличностно взаимодействие на базата на сътрудничеството. | 1. Сюжетно-ролевите игри, които показват различни взаимоотношения и роли при пресъздаване на света на професиите.<br>2. Игри със състезателен характер, което предполага децата да откриват възможно повече признаци на професията, да комбинират елементи, които са характерни за труда на хората от определена професионална сфера и др.<br>3. Игровите методи се съчетават успешно с използването на техники, свързани с рисуване, оцветяване, изрязване и апликиране. |

| Цели на кариерното ориентиране | Задачи, подчинени на целите | Очаквани резултати | Методически насоки за осъществяване на дейностите |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| за изява на първите мечти и проекти, насочени към бъдещата реализация. | ранно предупреждение и намеса за превенция на отпадане от училище. | | |
| ***Специфика на кариерното ориентиране в прогимназиален етап (5-7 клас)*** | | | |
| 1. Да осигури възможности на учениците за опознаване на професиите.<br>2. Да катализира процеса на опознаване на себе си – на своите силни страни, предпочитания и потребности, свързани с бъдещата реализация.<br>3. Да предостави да учениците такива инструменти за вземане на решение и осъществяване на преход, че в края на 7. клас да са в състояние да направят информиран и осъзнат образователен избор, свързан с представите им за бъдеща професионална реализация. | 1. Провеждане на занятия и дейности, свързани с опознаване на различни професии.<br>2. Подпомагане на учениците в процеса на осмисляне какви качества на личността и умения са необходими за дадената професия, какво изисква професията от този, който я упражнява.<br>3. Формиране на понятия и представи за кариера, кариерно развитие, управление на кариерата.<br>4. Формиране на ключови преносими умения: умения за учене и организация на времето, ефективно междуличностно взаимодействие, проучване на | 1. Професионална и образователна адекватна самооценка, изработване и избор между различни образователни и професионални варианти на развитие; вземане на определени професионални решения:<br>2. Постигната по-реална представа за собствените силни страни, предпочитанията и потребностите, свързани с личностното развитие и бъдещата професионална реализация.<br>3. Задълбочени познания за кариера, за професиите и техните характеристики и | 1. Професиографски екскурзии, гостуване на професионалисти (родители) в училище, ученически проучвания и представяне на професии.<br>2. Форуми, регионален празник на професиите, кръгли маси, панорама на професиите, панаир на професиите и училищата, клуб „Кариера“, др.<br>3. Популяризиране на дейностите по кариерно ориентиране в училище пред обществеността чрез клубовете „Кариера“, създаване на сайтове, профили в социалните мрежи, електронни бюлетини и информиране на медиите.<br>4. Организиране на форуми, |

| Цели на кариерното ориентиране | Задачи, подчинени на целите | Очаквани резултати | Методически насоки за осъществяване на дейностите |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| | възможности, боравене с информация, критично мислене, познаване и използване на модели за вземане на решение. | изискванията за тяхното овладяване и упражняване; способност за критична съпоставка между качествата на личността и уменията, необходими за дадената професия.<br>4.Способност за адекватно осмисляне на съответствието между желания, способности, интереси и тенденции при избора на образование и/ или професия.<br>5. Информираност за възможностите за по-нататъшно образование. | презентации и срещи между представители на образованието, бизнеса и местната власт с присъствието на ученици и родители.<br>5. Основни форми: колективни дейности, работата в малки групи за насърчаване на екипност и активното общуване, тренинги, проекти.<br>6. Методи: ролеви игри, дискусии, обсъждане на казуси; проекти за развиване на ключови компетентности (комуникативни умения, разрешаване на конфликти, сътрудничество и лидерство, презентационни умения, предприемачески дух, поставяне на цели и вземане на решения); въпросници за самооценка, интерактивни упражнения за наблюдение и обратна връзка, упражнения за самонаблюдение; извънкласни |

| Цели на кариерното ориентиране | Задачи, подчинени на целите | Очаквани резултати | Методически насоки за осъществяване на дейностите |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| | | | посещения на работни места, дни на отворени врати в училища и образователни форуми. |
| | | | |
| ***Специфика на процеса на кариерно ориентиране на ученици със специални образователни потребности*** | | | |
| 1.Целите на кариерно ориентиране на ученици със СОП са идентични с разписаните за съответните образователни степени, тъй като те са част от класа и за тях работата по Програмата е свързана с тяхната интеграция и приобщаване.<br>2. На всеки образователен етап в контекста на дейностите по кариерно ориентиране, независимо от образователната степен и възрастовите особености на учениците със СОП, приоритет се дава на теми, развиващи увереността в собствените способности и | 1. Когато кариерното ориентиране се реализира индивидуално, задачите се адаптират към ученика със СОП и се конкретизират.<br>2. За учениците от начален етап най-важната задача е умението да общуват и да опознават света около себе си.<br>3. За учениците от прогимназиалния етап, за които академичните постижения не са част от индивидуалния профил за развитие, кариерното ориентиране е насочено към развитие на специфични умения и способности, с цел бъдеща възможност за заетост или за | 1. Придобити умения за кариерно планиране и себереализация: разбиране на значението на информирания избор; осъзнаване на влиянието на различните фактори за професионален и образователен избор; придобити умения за вземане на решения, планиране и заетост; адекватна самооценка на съответствие интереси – способности – професионално самоопределение. | 1. Използват се специални (адаптирани или специфични) организационни форми и методи, необходимите **технически средства**, дидактически материали, специализиран софтуер и т.н.<br>в зависимост от конкретните потребности на учениците.<br>2. Прилага се **подходящ подход**, включително използване на ясен език, точни инструкции, стриктен график, форми, методи и средства, насочени към стимулиране на автентичната самоизява и творческо себеизразяване – например чрез кукли, пластилин, рисунки, асоциации, игри, разказ за любими |

| Цели на кариерното ориентиране | Задачи, подчинени на целите | Очаквани резултати | Методически насоки за осъществяване на дейностите |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| личностни активи. | развитие на компетентности.<br>4. За учениците от гимназиалния етап най-важно е информирането за реалните възможности за професионална реализация, чрез обучение за явяване на интервю за работа или стаж, като по време на учебните практики ученикът се запознава с условията и изискванията на работното място. | | хора, дейности и преживявания, които са важни за учениците с цел да се осигури сигурност, да ги предразположи към себеизява, да стимулира активността и инициативността им.<br>3.Проследяването на лични жизнени истории и разкази за хора с успешни кариери (на известни личности или на близки, роднини, познати).<br>4. Съобразно функционалните и когнитивните възможности:<br>4.1. участие в групови проекти и задачи (например: участие в празници, карнавали и ролеви игри; посещения на различни фирми и организации; обсъждане на добри практики и примери; творчески проекти и т.н.<br>4.2. възлагане на самостоятелни задачи (например: проучване на информация, установяване на контакти, подготовка на |

| Цели на кариерното ориентиране | Задачи, подчинени на целите | Очаквани резултати | Методически насоки за осъществяване на дейностите |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| | | | презентации).<br>5. За ученици със СОП формирането на различни умения може да се случва през любима игра, дейност, умение, интерес, като в зависимост от нивото на развитие на учениците могат да се включат елементи от общообразователните дисциплини.<br>*(Всички дейности на кариерното ориентиране (изследване на възможните професии, информиране за подходящи професии и изискванията на работодателите към тях, създаване на индивидуален кариерен план и др.) се изпълняват съобразно заложеното в Програмата).* |

## ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

**§ 1.** Програма за кариерно ориентиране на ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ с. Ковачица е разработена в съответствие с разпоредбата на чл. 19 от Наредбата за приобщаващото образование.

**§ 2.** Програма за кариерно ориентиране е приета с Решение № 20 взето с Протокол № 10/11.09.2026 г. г. от заседание на Педагогическия съвет и е утвърден със Заповед № РД-12-448/11.09.2026 г. г. на директора.

**§ 3.** Програма за кариерно ориентиране влиза в сила от датата на утвърждаването ѝ със заповед на директора.

**§ 4.** Програма за кариерно ориентиране на училището може да бъде актуализирана при условията и по реда, по който е приета.